

یکی

معلومدر . بوظائر مطبوع اواسون اولسون ،
تورک فکرنیک سکر اون عصرانی محمولدر .
بولنی تدقیق ایله تورکلرک دنیاده کی وضیعتلری
ومدینه خدمتلی آتلاقی ایچون قوتلی عربی
وفارسی یلک لارمدر . بوظائرک فسنک عرب
ونجم اسانلرنده یازمش اولسی ، مسئله به شقه بر
اهمیت ورر . صوکره عرب ادبیاتی تاریخنده ،
عربجه یازمش یلک چوق تورک مؤلفه تصادف
اولنور . بومؤلفرک اولری آییروب تورک عنصرینه
حصه ویرمک ، عربجه یازمک اولماز . عین حاله ، عربجه
یازمش تورک مؤلفرک حقدده واردر . بوندن شقه
عربجه کی یلنسی السه اسماعیلیک ونجمه کی یلنسی
۲۵۰ میلیون خلق طرفدن نیکم ایدیان اردو
اسانک تحصیباتی یلک زیاده تسهیل ایدر . دین
مأمورلی ومطبوعات منستیلی ایچون عربجه لارمدر .
خلاصه عربی وفارسی ، تکمیل تورک مدنی ظاهره
اخراج ایغنه یاردیم ایدن اکیهمه قوتلی آتندر .
اقتصاد : اقتصادیاغزی ایلرلک ، جله سزک
آمالیدر . فقط بوساحده موقتیه ایلرله یلک
ایچون وساطط مایه دن شقه وساطط مایه لارمدر .
وساطط معاونه میانه لسان مسئله سی غایت مهمدر .
یزم اسکی عرب ولایتلی اولان کی دولتلر ونجستان
ایله قومشوز ومناسبات بحاره بولویوروز وولنه جفر .
بولر ایله برار مصر وشالی آفریقا وهندستانک
تجارت لسانلری ، عربجه نجه وارده جدر .
آر جانیز . تجارتده هنر ، مشتری آراقمدر ،
مشتریک زیاده کلنی بکلک دکدر . آلمانیا
بونو هرکدن قیاده تقدیر ایش وهر کسدن
زیاده موفق اولشدر . بوکون اورویا ،
لیسه لرنده انگلیزجه ، فرانسیزجه و آلمانجه دن
غیری اسپانیولجه و پورتگیزجه اوقودبور وبعض
لرده پراچ السنه شرقیه مکتبلی آپیور . بولسه
لرده اوقوفان اسانلر مکمل صورتده اولریمیلر
ایسه ، هر حالده ، عجزه تجاربه تأمین ایدیلدور
ومقصد حاصل اولور .
اقتصادیاغزی ایلرلک آرزوستنده بولنان
یز ، بوجهی دخی نظردن دور طرتماملی یز .
مطلعات سافه لبه اعتراض اولنی اوزره
« عربی وفارسی لی لسان اولورق اوکرنک ایستیلر
ایچون آریجر بر السنه شرقیه مکتبی آجیلر ،
بولرده او مکتبه کیوب بولسانلری اوکرمه
بیایلر » دیه بیان بولنور . بوک جوابا دیومک :
یزده عربی وفارسی اویاده اولدییکی برعل
لسنی دکدر . عربجه دین ، تورک حرنشک
تدقیق ، اقتصادیاغزک انکشافی ایچون الزم
اولدییکی جمیعہ کذاک تورک حرنشک تدقیق ،
اقتصادیاغزک انکشافی ایچونده الزمدر . بوک
برایی السنه شرقیه مکتبی کافی دکدر .
بولسانلر بونو لیسه لرمزده - یی قرار موینیجه
دکل - بولنی .

بونک ایچون نه یایی ؟ فکرمه کورمه :
۱ - لیسه لرده عربی وفارسی نک مدت
تحصیلی اوج سنه دکل لاقاقل یش سنه اولمی ،
۲ - بویکی لسانک اصول تدقیسی
اصلاح ایغلی .

عربجه حقدده یازیلان مه تودلرک ایلری
بیرونده ومصرده طبع اولانلردر . لیسه لرک
عربی وفارسی معلملی یی مه تودلر حقدده
رأی بیان ایدرلر و احتیاجاتمه کورمه یی عربی
وفارسی درس گیتلیری مداینه کتیلرلر .
دارالفنون معلملرندن

آراسر غلامانی
هاشم - یی مجموعه قائلرلرندن عمو دجدی
امضاسیله (آغا) کلمسته وسائرمه داورمکتوب
آلدم ، تشکر ایدرم . مکتوبک محتویله یقینه
بو مجموعه ده اشتغال ایدم حکم .

آخ

مشترک و طبیعت تاریخی

مقدمات

(بناء علیه نظام جدید طرفداری اولانلرک
دخی چونی ایگانک سلطنت مایه نه دوندی وسکوکات
معشوشدن و رسموات محدندن طولانی اذراق
واشیاتک بالری زیاده لشدی وبرطرفدن دخی
سفاهت واختشامات تکثری جهتله هرکسک مصرقی
آرتدی و هرکس امرتجه دنده دویار مضایقه اولدی .
خلاقک بو وجهه اضطراب وکلاجه بحرمانه اولورق
افاده اولندیجه اصلا اهمیت ویرمویب کیی :
- تمام خلقی اشغاله بوندن املا وسیله
اولماز ، تعیشلری غالمسته دوشبوسلرده دولت
امورینه قاریاسولر
دیرلر وکیی :

بورسی اغتیا بلده سیدر . بوزابه فقر
قسمی یاقیشا . دولت متدان آکره سنده مفاس
کرومی صیفینشاز
دیه جواب ودرلر ایدی
(طریمه لرده دخی مجدداً احداث اولنان
ویروکو ورسوموات ذاتا اعالیه آغیر کلدانک
بشقه صورت استیفا سنده طریمه لار ، سولاستعمالات
مستلزم انواع تعدیات اولقله طریمه اهالی بده
بو حالدن شاکی ایدی . لکن شکایتلر مقید
ومؤثر اولمازدی . زیرا نظام جدید متفرع
اولان شکایتلر قطعیاً فولاق آسپلمازدی .
(قالدیک وکلادن هر بری اعظم طرفان
برنه سروط و مستند و جله سی برلریله متشک
ومتحد اولورق اندرون و بیرون احاطه واسطیل
ایش اولدنلرندن آنلرک علم و جبری اولندیجه
طرف سلطنته بر شینک اخطار و افاده سی قابل

اولماز و آنلرک رأی و معرفتی اولندیجه برایش
حصول بولماز ایدی . حتی صدر اعظم بویکی
صنف رحاک آرسنده عمل مانده وکنام اولوب
غزلارندن خوف ایدرک برقوروی عنوان سادارته
اکتفا ایدرک و فقط ایچ بوزدن آنلر دخی
سائر خلق ایله برابر بو امانکان سلطنت حقدده
کین کودرلر ایدی .

(بو جهته سلطان سلیم خان حضرتلری
احوال طالع دائر بشقه طرفدن معلومات صحیبه
آله میوب لدی الانجاب قرانمندن سؤل ایلردی .
آنلر دخی وادی مداهنده اطلاق عنان وزمان
سلطنتی وجوه عیدیه ایله ازمنه سافه یه ترجیح
و « حسب الاقتضا اعالی اوزرنده بعض تکالیف
وار ایدیه دن قرب نظام جدید مادمه سی اکل
ایله دولت قوت کاور ، خلق ده راحت بولور »
دوچوسن عاقبتی تلیح ایله توشیح بیان ایلردی .
(و مزاج میاوتری یی نازک اولقله آز
شیدن چوق متأثر اولدیلنه مینی بر طرفدن دخی
والده سلطان حضرتلری ضمیمه بادشاهی متکدر
اوسون دیو مواد مشکله ظهورنده . بین اولکلاشه
بر صورت ورلیرده طرف شاهانه افاده ایله
ذهن مایونک اشغال اولتاسی خصوصی کرک
صدراعظمه وکرک سائرله تنبیه وتوسیه ایلردی .
ایشلریسه کوندن کره صریه صارقمده وخلق
حقدده اولا وکلاعه اونلری آرتقمده وغایت اندیش
اولان طر دخی انجام کاری درپیش ایدرک :
شاه واقف کرکدر احواله
وکلاجه قاورسه وای حاله

یعنی تکرار ایغنده ایدی
بولوچه یزه سلیب نازک حکومتی نه حالده
برافش اولدییکی یلک کوزل تصور ایدرلر . فی الواقع
حمید اول کی حرب ایچنده دکل ایدیه ده آندن
دها بتر اولان (آمارتی) هر طریمه ستولی اولمشیدی .
دیکر طرفدن بودورده اصل جدی و جید رفکر
اصلاح ولنه یلیکره اوچنی سلطان « مصطفی » نک
سلطان سلیبک ایلک رحم مادره دوشدیکینی حساب
ایدرک یایدی زایجه اوزرنه حکیمه یاننک ساعتک میانی
چورمه کوفتختاره کتیردی دیکقه دهر طریمه سندن
طولانی جهانگیر اوله جی قولاغنه قونلن وسیله
نظام جدید اهمیت ویرش اولدییکی نازلرلر
تکجکدر . استنبولده ، آنطاولیده وجوده کتیردی
طوبجی ، خیرعی ، لغعی ، زیاده و سوازی
عسکری ایچون جودت پاشا مرحوم (اول
وقت دولتک حالی اسلحه استعمال ایدمه یی حالده
کوزل سلاطره اوطاسی تربین ایدن نازک چاپیلرک
حاله کزدی) دیوکرک زعمی حکومت غنایه نک
اوروپا ایالات جارب سندن کتیدیه سی حاصل ایدیک
تأثیراتک تحسیناتک نتیجه دیگدر . مایه
استانبولده بونا یخده دخی (امرتک مقدس) نک
رواج بولدی یعنی حث مکاتک اوروپا ترفیات
مایه وضاعتیه ، ترفیات مدینه سته میل تایی

استنداده اولدیغی دیگر هیئت اجنایه‌تک
استرداد حرب و مساوات خصوصتده ایقاع
ایتدکاری حادمانه‌کی وجه مشابته ایتادیر.

۹ -

«اصلاح احوال دولت تشبیری» موداسی:
ملاک عتاییده طوائف ملوک. سلطان سلیم ترک
ایتدکی هیئت حکومت و افراداهالی، دولتک صورت
اقتصادی، علمدارک قوتی، نقطه نظری، سند
اتفاق و بونک ماهیت منفییه فاتح جامع شریفده
«شورای امت» و یا «مجلس عمومی انعقادی»
سلطان محمودک ملته مراجعی بویلمه‌کی خط
هایونک برقرمی. اختلافات و اغشاشات داخله‌تک
انواعی - ایکی عامل، قه استبدادی، هیئت
اجنایه‌تدیمکی معنویت غیر منظمه.

تاریخلرلرک مطالعاه‌تیه بن‌ایغش مواددن
بری‌ده دولت عتاییده دور انحطاط باشلادیبی
محسوس اولدیغی زمانلردن اعتباراً کرکک جلوسلری
وترکمه مسائل و خبیله ظهورنی متعاقب «اصلاح
احوال دولت» شکنده برسوزک ترک حکمداردن
ظهور ایغشی مودا اولشیدی. بومودا سوز،
اوزمانلر مودادارلرک معکوس اولدق آکلاشیلش
اولمسی - سیمسه‌تخلق اوزرنده مهم تأثیرلر کستره
یردی. چونکه «اصلاح احوال دولت» دن
دولتک حال‌ایله‌تجه تهمه و رعایاتکده حالی ایشلیر
مناسبی چیقاریلیدی. حال‌بوکه احوال ملته صلاح
کله‌تجه صلاح دولت فصل ممکن اولبیلرکدولت،
ملت دشکل هیئت معظمه‌ک بالادتا دویدوربدیکی
برشکل سیاسیدن باشقه برشی دکدر.

سلطان سلیم ثات نظام دولته دائر اولجه
آچیلش اولان بولمه تدابیرجهن تقدانیله‌بوریه
میوزک دولتی بیوک آمارشی جاننده ترک ایغش
ایدی. سلطان محمود ثات نخته جلوسنده کندیشنه
زقب اولرک زوم ایلیده سیوزلی اسماعیل بک،
آناطولیده (عین الاعیان) اقبیله منتخر (ساروق)
متصرف جبار زاده سلیمان، بکرله (ساروخان)
متصرف قرقمان اولغی عمر آغای «بیله‌جک»
و جوارنده «قالونجی مصطفی» تام شخصی وونلردن
ماعدایات و سنجاقلرده برطاق عیان و خاندانلر
بولوزک ملاک عتایه‌ک ملوک طوائف لرزدده
مستقل اقسامه آیرلش اولدیغی کورمشدر.

بوئتدک دولت عتایه‌تک توزیع عدالت اسره‌مندده
صهرلرجه امتداد ایغش اولان کلاوت و عطانتک
تایاج‌باهره‌سندن ایدی سلیم‌ثات، حکومی عبدالحمید
ترک اولدن آلدینی شکانلر ده‌ا قازیشق برصورزده
خان اولدینی کی افراد اهلانی دخی ده‌ا زاده
شجاریک طائیفی بر حالده راقش ایدی. بوشکل
دولتک صورت انحلالیمی دیمک ایدی.

مع هذا سلطان محمود ثانی بو طوائف ملوک
هیئت ایله قوتجه آزلردن ده‌ا زیاده تأثیرلر حائر
اولان «عالمدار پاشا» تک مان دورنده قلنش
اولدیغی و حرایبی طرفک قالدرلشی صورته‌ایه ایغش

اولدیغی حقدده عن‌الغیاب اسناد ایدیلن آمال‌محصول
صندن بام باشقه رغبترلر بولدیغی محقددر. حتی
پاشا مرحوم دیورکه: [۱] (و برده نظامات
جدیده مناسبتیه اورویادن معلومه‌سند جلی لازم
و عسکرک اروپا اصولی اوزره تعلیمی اسرمنجته
اولدیغی حالده سلطان سلیم خان حضرتلری ذاتاً
تحف و طرائف و مختزات و زانغ اولدیغیدن
استنباطله لازم مدیتندن اولان بریون اوروا
کاری شیلر ونیجه آفرانه ایشلرله‌ورایتدی [۲]
عادات و اصولک تشبیلی ذاتاً انسانه کوج کلوب
اتابکان سلطنت و توهوسان مأمورین دولت ایسه
حد معروف و تجاوزلرک بون بون رآفرانه
پوله دوکولدر. و لزولمی زروسر هرخصوصده
اوروا اسوانه توفیق حرکت ایدر اولدیلر [۳].
بو افراطلردن عامه اورکوب [۴] آنلری نفسیق
و تکفیریه ابتدادر ایتدیلر و (افراط تقریبی
دعوت ایدر) قاعده‌منسجه بون بون تقریط
بولی طوندیلر. و (الحکمه مثاله‌المؤمن اخذها
اینا و جدها) مشهوری استکار ایدرجسته برطاق
مختزات مستحسندن یله مجرد آفرانه‌ده دیو
نقرت ایدرک طریق تعصیک تا اوچنه کیتیدیلر.
(ایشته بو صیرده استنباطله‌ورده الحاد
وزندفه افکاری ظهور ایلدی. شوبله‌ک:

(سلطان سلیم خان حضرتلری جهانگیرک
سوداسنده اولقه قرقمانی دخی آکامده‌انه‌ایچون
کیی قاقی منظمه‌سندن و کیی جغرفیکر شیخ
اکبردن و کیی بعض اهل کشف و کرامتدن
منزل نقل و ایان ایله مجدد دولت اولدیغی وجه
تحقیق اوزره حضورهایونلرند دریمان ایدرلر ایدی)
قیانچی وقعیسمی ایل، علمدار پاشا ایلله
عهده‌نمود ثانی انتقال ایدن امور دولت
بویله حالات روحیه ایل اداره ایدیش ایدی.
بو قمرلرکده آک زیاده جالب‌نقدردت اولان اوروا
افکار و آمارینک بو زمانلر قدر سدکیر بین
ایل اساطره ایدیش بر هیئتده قائله بکرزمین
پای‌تختک بلخاسه فرانسه تأثیراته شوبله بویله
آیقیق رایلیشده اولاسیدر. بطبعیه نزدیک‌تدشاهده
بر زمانلر تک زیاده مقبول کیتیر فرانسه سفیری
(سه‌بایستانی) تک و ناپولین محارباتشک
دخی تأثیرلری اولق کرکدر.

اورویایی ساروسان و قومیتیه فکریلری
اساسندن اولاندیران وقایع انقلابیه‌تک عثمانی
هیئت اجنایه‌سی اوزرنه صالدریرشی بو سدی
اشمه‌ساعی طالع‌لر اولدینده، مرور زماندن
ده‌ا بیوک شاهد تاریخی اولماز. انسانک
ظفره‌تحریر عدالت ایدر بر موجود اولدینده
کوره‌بالادیغی اسارت تخیجیرلرک هر حلقه‌سی
کندی نام ویا متیقظ حبیله برابر زمانک کیرمک

[۱] حد: ۸ - صفحه ۱۴۷

[۲] [۳] [۴] بونک تاسار تأثیراتی، بوجال زمانلرکده
دور ایتکدر.

[۵] شایان اعتبار برحالت روحیه نمونیه.

توارت ایغش بولندیغی حس مطلقیت تطبیق ایتک
قابل اولیه‌لجکی ادرک ایله‌مش بولنور، شو
خالده بون ملاک اوج قوه منفیه رام اولش
طوریوردی. بونلرک اوچنندنده اصلاح احوال
دولت و ملت نامنه برحکم صائب صدوری محال
ایدی. چونکه اوچننده حالت روحیه‌سی و مکتب
اولدق‌لری تدریجیه ذنبیه و عرفان اداره‌تکدرجه‌سی
بلا دلیل معلومدر.

مخرد ثانی، ثریات حاضره مدنیه و علمیه‌دن
نصیه‌دار اولش و حکمدارلق صلاحیت و وظائفی
حقدده تحصیل معلومات ایله‌مش اولادیغی کی دیگر
ایکی‌سده اشتیاقدن آزمه وتورمه پاشا، تک،
آغلادن عبارت ایدی که بونلرک آفرانه‌ده هرمنعایل
فضیلت اداره‌تیه موافق اولان «فکر اصلاح»
بوغزالانه‌تجی برضیل سفیدن باشقه برشی اولماز.
(سند اتفاق) ک صورت عقد و تحتیمی
هیئت عتایینی قوجاقلاش اولان الیرک زمرله
طوغری اوزادایش اولدیغی (مطلقیت) ی برکره
دها اساندن نه وجهه تزییل ایله‌مش بولدیغی
کوسرتن صفادن اولقله بروجه آتی تفصیل
ایلدور:

مقصد، اعیان و خلدان دینلر جبارمه‌تک
انقیاده آکلمی ایدی. علمدارک قوت و سطوت
یک زاید‌شایم اولق حبیله پای تختنده «برمشورت»
عامه‌اجراسی ایچون شندی طرفدن جبارزاده‌یه،
قره عثمان زاده، سیروزی اسماعیل بک، چرمین
فره‌تجه‌سده، قالونجی معظله‌ک، حق بیله اعیان
احمد کی دیگر اعیان و آعالره برر دعوت‌نامه
کوندردی.

ق الحقیقه صدر اعظمک دعوتی مقرر اولدی.
بکننده دیکلر قالونجی مصطفی پش بیگ عسکرله
کلرک چیرجی دهه‌مقر قوندی. جبارزاده
وفره عثمان زادمرد دحلر حرکت ایتدیلر.
سیروزی اسماعیل بک اون ایکی بیک نفرله‌کلوب
داوود پاشایه قوندی.

تاریخک قتلک کورده بومقوله متعبله‌تک دعوت
ایانلری پادشاهه دحل، علمدارک سوزینه‌امیت
ایتدکاردن نمیت ایدی. وکلای دولتک بویله
برمشورت عامه‌اداندن مقصدلرک کانه‌ج
دولت علمیت هر طرفده بلا مانع و مزاحمانند
اوله‌سنی یعنی حقوق مقدسه پادشاهینک هر طرفه
طاییده‌سی ایدی. شو حالده اعیان و متعبله‌تک
کندی شوزلردن وازیکملری ایجاب ایدیلوردی.
(ایچمن مشورت) ده‌ا علمدارلر ایراد ایتدینی
نطقده (برغن اصل اوجانی یز. یکچیری اوجانی
حقدده تعصیرد زکارددر خاندونکار شهید اوجانی‌یه
سرام آکلاده‌میوب آزلردن رغبتی قالدیردی.
و تعلیمی عسکر تربیتیه همت بیوردی. بو ایسه
بزم متفرسز اولعه (دقت!) جاب‌شاهانه‌تیه
انقیاد باینده قصورمن زکارد ایدی) دیدکدن
صورکه وزارت ارتقا‌سندن و سرعسکرلرک

بولدینی بمباران کرده دشمن عسکرینک تعلیم و انظام
ایله حرکتندن طولای اردولرک بوزولدی
کوردینکی بوسیدله خاقان شهیده حق بردیکنی،
حالا سریر حکومتده بولان پادشاه زامان ایسه
عل و فضیلت و رشاد و دیابت ایله متصف،
غیور، عالی همت و ممالک شاهانلری دشمندن
محافظه بجد و مقدم بر پادشاه اولوب ممالکک
محموظیت ایسه وکلا، وزرا، سرکاران و حکامک
یکدل وک جهت اولرله میسر اوله جتی درمیان
ایله حسن و نتیجه ندادکرات:

(هر حال وکارده اوسار سنه نافذ اوله رق
هر برده شریات خزیه استیفا اولتی و دولت
نامه عسکر آلتی و شاید مخافت ایدن اولور
ایسه تأدیجی ضمیمه بالجه اعیان و خاندانلر دعوای
اولی و فقط آلدن بریدک حقدده دخی خلاف
شرط اتفاق بر حرکتی ظهور ایتدیکه تعرض اولمالیق)
مادملرک انحصار ایتشدر.

بولک اوزرینه بر سنده اتفاق تنظیمی ایله
تختین فرار کراولش و مشورتده ختامه ایشدر.
سند اتفاق پدی ماده دن عبارت اولوب
بالاسی سلطنت قوتک تشتی و نفوذ دلتک
داخل و خارجاً تختین مقر اولورق برنجی مادمسی
نفس پادشاهینک محموظیت ایله رابر اوسار وراضی
شاهانه تک بالاتفاق محافظتسی، ایکنجیسی دولت
عسکری تحریرینی ووب بقده شق بقه ایدنی
خاش بیلنوب جهتک علی الاتفاق تأدیبه قیام
و غیرت ایدمکچی اونجیسی یتمالل مسلدین
و واردات دولنک حسن جیات و محافظتسی،
دردنجیسی دولت علیه تک اوتدن بری اصول
انظام و قانون و موبینه کامه امر وشی پادشاهی
خارج و داخل جله ارکان و وکلایه وکالت مطلقه
مقامدن صدور ایتک اولغله مقام صدارتک
مرجعیتی آمر و مقام مشار الیه دن خلاف قانون
و محفل تعدد ارتکاب و ارتشا و کرک طعنه و کرک
امور داخلیه بمتعلق عاجلا و آجلا مقر اوله جتی
احال و مکاره قارشی جهتک دعوای اوله جتی،
یشنجیسی دائره اتفاقه داخل اولان خاندان و اعیان
و وکلا و رجالک بدیدیریک زانسه و خاندانیه
کفیل و ضامن اولسی، آلتنجیسی استانبولدنکی
اولافردن و سائوردن بر قتمه و فساد ظهور
ایده جک اولورسه بلا استبدان (۴) جهل خاندانلرک
استنبول کلازک متجاسر اولانلرک و اوغاک اعدام
ورقمی و پای تحکک تأمین اساسی و بدیجیسی ایسه قرا
و رعایات حایت و سیاحتی اساس اوله بته نظر
خاندانلرک زک زار ادا ملنده بولان قضاارک اساسیه
و تکالیف خصوصیتده مد اعتداله رعایت ایدیلوب
وکلا ایله کندیلری یشنده و برله جک قرا و موبینه
حرکت و هر خاندان یکدیگر بکنشک حاله نظارتله
معارض شریعت و خلاف امر ظم و تعدی ایدن
اولورسه بلا غرض دولت علیه اجاز و متفقاً
منع اولنسی متمددر.

سند اتفاق علمدار، شیخ الاسلام،
قیودان دریا، صدور، نقیب الانراف، دار
الخلافه قاضی، کنتخدی صدر عالی، یکپجری
آغلی، و دتدار، رئیس الکتاب، کنتخدی
زکاب، ناظر امور بحریه، سر چاوشان دیوان
هایون، روزنامه اول ایله حیان زاده سلمان،
سوزوی اسماعیل، قره غنا، زاده عمر، عباسیه
اول، سیاهیلر آغلی، بکلیکی و آمدنی دیوان
و چمن لواسی متصرفی طرفلر دن مع القسم
امضالاشمدر.

کوریلورک قوه اجرایشه قیود و شرائط
آلتنه کیمش و دوک کندی تیه سندن اولان
بر طم توره دیرله بر اتفاق نامه عقیده موافقت
ایتک کی بیوجک بر تذل اختیار ایله مشدر.
بالاخره عمود قانی روسیه تک چاپه سی
قبوله سوق ایدن مصر مسئله دخی بو برنجی
تیرک و فوغندن آرمه بر میل طبیعت اولسی
محتلدر.

بو سند اتفاق صوکی، علمدارک اتفاق
و عنان استقلالک آله آلتسی اولدی.

۱۲۵ ده روسیه باش قوماندانی جنرال
(قامتسی) تک یاروسیه مطالبه موافقت ایدیلر
و یاخود استانبول جوازیه قدر کایر یلدریم
مأنده بولادیو مکتوب اوزرینه سلطان عمود
نایدک فاتح جامع شریفنده عقد ایشدریدی (مجلس
مشورت) دخی مقام مطلقیتک مانع التجاسندن
باشقه دکادر.

عقد مجله دائر طرفلر تنظیم اولان خط
مایدنه روسیه تک ممالک عثمانیه استقلاله کوسر.
دیی عزم و شوقی حکایه ایلدکن صوکره مملکت
حق مشاوره سی آسرا نه طامیق صورتله دخی
دیورک:

(خلاصه کلام، امت مرحومه موجیدن
جهاد ایله امداد و اولوالامرله اقیاد ایله مأمور
اولوب سل بیف نیوی ایله حرکت هایون
متضنر.

(علماء اعلام ویدی اوچام و رجال دولت
فاتح سلطان محمد خان غازی خضرلرینک جامع
شریفنده عقد مجلس مشورت و اعزاز و نفاق
اکبر حرکتدن غازی اولورق حسیبه له تملی
مذاکره به «المستشار مؤتمن» مدلوله جله کیزی
ایش بیلوب مشاوره مأمور ایلدم. باش باشه
و بدوب هر طرف ملاحظه اولنسون و مهمات
سفریدن اولان خیام و بیخانه و طوب و دواب
و جهلک موقوف علیی الان آجه و خاغاز
و عسکر خصوصاری مطالعه اولنوب اقتضای
صدور خلاصت مأتمه عرض اولنسون. هر کس
خاطره بطور ایدن امور خیرینه سولسون.
صوکره شویله لازم ایدی دیبه جک قلاسون.
خیر طرفی کتم آجه بیلر زمانه مد مدحول قلاز
و تکدر اولماز. جهلک تصویب ایلکاری دز

مولکانه مدده دخی تصویب اولور. . . .)
زمان سیئات ادارتی بولورده ک خارجی
و داخلی غوائک کیندیکه تکثر ایتسی موجب
حادثه ایقاعدن کری طوریه جتی بیته سلطان
عمود براز صوکره سند اتفاقده اعضای اولیان
نجه دده بکلری، اعیان و وجوه قیای قاز.
یشنده قالدی. آرتاوردقه (به داتلی علی)
پاشا، (سوریه) ده (کنج یوسف) پاشا،
مصرده (عمدلی)، (پایان) طرفنده (عبدالرحمن)
پاشا اوج قطعه اوزرندکی حاکمیتی دوت طرفدن
صارسیوردی. (سلطان عمود) ده یکپجریلک
وجوددن ضرر دیده اوله جتی نقشه عالمه تجر به
لزله آلاش و بالخاصه نظامات سلیبه تک تطبیق
جهتی التزام ایدر کوروش ایسده سکبان
عسکری تشکیلاتی کی نایف و یکپجریلکی
آزدریجی بر تشبیدن ایلری به کیده ممش ایدی.
تاریخده ۱۲۴۷ سنلر به عائد برحاکمه ده
دعش ایدک:

ایپی عامل منسوب اولدیغیز هیئت اجتماعی
بو حاله کیشمن قرون وسطی نظریات حرب
جولایه سنه کوره بوکشتش، بووش کوجولش
جمله و منکوب و مغلوب برافشدر. بولر دن
بری قوه استبدادیه: (پادشاه، ندانک، مقربین،
ندما، اسوان، رجال، علما، دیگر ممالک معنویت
غیر منظمی (جهل، تعصب، هراسبداد، قارشی
حسن ایدیل زورباتی، تفاوت حسن استقلال،
درم بکشی ساقعلری) ایدی. بو ایپی خصم جان
اسی بر تریه تک، اسکی بر مؤثرک «پادشاه»
و «قول» لار منظمه وضع ایتدیکی رابطه ایله
یکدیگرینی رفع و جذب ایدیلور، پادشاه بون
ملکیتی مالکانه خاص و تیه سی قول بیللور،
ملت، بون ملکیتک پادشاهه مانده، کندی
عبدیتنه قائل اولغله برابرک بقا انسانیتک بیه
قاراجنی اطوار تحکم و تاملدن اوسانه رق آرمده
صبرده کندیسه متشکم و متغلب یکینک
شرع یعنی قانون بو رفع و جذب مناوبه سنده
بر واسطه متضمره کی طور یور. بر جنبش
ارو ایله (اعدام، قی، مصادره، عزل،
تهدید، عفو، لطف و ترغیب) واقع اولدینی
کی کولرجه، ایلرجه بر و تانی، بلا خوف
ایله ایجه اترجه بل تدویری، فرصت آراکی،
وضع تفیق، دینک قواعد و شرائط مقدسه سی
تأمین منفعت بولنده قولالات، دینک احکام
ساله و سلیبه سی آت قیام و تعرض اخلاذایک،
عرف، عادت، و تامل قیام خصوصات اجتماعی
تجدد عالیه صالح بزمی مجسده آلتان و تریه
ایله اوج قطعه منتشر و اقوام و امراض مختلفه دن
سرک بر هیئت کندی مدرکته کوره اوروب
چورمک ایتتمک، بالخاصه طالع حربی کندی
طائفک سید و تحشی بیلرک نفسی بتور مملکت
دوقی بیلک، بون بو شیرله تحمل ایشدرمی

اصول حاکمیت و پادشاهان طایف ، طایفه جق واسطه فرولایق ، ایجاد ایک ، والماصل بشون بو سواشک تأثیر ، نفوذی ، قوتی ، یاردیمی ایله آشاغیلی یوقارلی تبدلات و محولاته معروض بر شکل ادارمی دوزلیمک اوغراشقی و بونکله رابر خارجی احتیاضات واجبی اثر قانیه مدافعه بولمقی امیدمه بولونیلوردی. بیلنبور. دی که عسکری ، حکومتی اله آلق ایسته یان هیت اجتهابه مکی انتقام تشکیل ایدر ، وجوده کثیر بر ، تحمیر و تسلیم ایلر .

ایشته بو ییله پیش نمادی ایدیکه عثمانلیان شالی ، شرقی ، جنوبی ، غربی حدودلرندن آغیر آغیر چکیلن ، یوقولاشان وزمان یکدیجه مرکزله طوغری طویلانان بر مایع کی دامن کش اولیوردی . سیاستکی اینی یوزلو اویشی ، منفعت معنی اولدیفنمندر . شون افریقا یزی ضعیف کودیور ، کوردیرمه آلیشه بریوردی. ملته عرفان و قابلیت علیه قلامش ایدی . روسیه ایله توابی ، آوستریا ، انگلتره ، فرانسه ، حتی هم دین و هم حال اولدین حالده ایران بویه بر حکومت جسمیه لا یتقطع صارصان نقیبات متنوعه مک سیرجیی دکل ، اویونجیی ، اویادنجیی اولشوردی .

محمد راسم

شهیدلر مزی تحطیر

صالح یارمده

شیمدی زده سکر ، نشتمن اکیک ، بو یوبوک بارامده یوقلفکیز وار . یاسل بر سهونجه عیسه یوکسلدک ؛ کلدک جتکیزه ، قایدی دیوار ...

سزی آندق ینه ، یوز بیک محرائی یوز بیک آلمی قارداشکرله . هیسنک آغلایان کوزلری قانی ؛ کولک ... بوحسرتلی آجیله صبرلا ...

صامایک اونوندق ، قورتولق دیبه ؛ بوکون هرکون چوق خاطرلاندیکیز . سوکیکیز بکزمه من هیچ بر سوکیه ؛ سهونک ، ربینه کلدی آندیکیز !

دون هجوم ایدنلر بوکون اولدی رام ، سزک سایه کزده تورکه ظلم بوق ! شهید ارمغانی ، بوقوطلی بارام ، تورک یاشادقجه سزه ثولوم بوق ...

۲۲ کور ۳۹ حسن عالی

قان چچکاری

منظومه :

مملکت یولنده بز جان وریرکن ، کوش زده مکر ورمش بر بهار : نیجه بیکیترک دوشدیک بردن شیمدی ییلا برتورلو چچکلر دوغار .

آچلمش هیسنک کاشی تر تازه ؛ هر ییل کی غمسر اوواده ؛ آلتنده اورتولو یونجه جنازه اوپورکن بو انسان اکیلی باغده .

ناصل رنک باغلامش شومور منکشه ، ناصل قاله ییلمش بیاض شو زانباق ؛ پاپانیه قار کی دوعسون کونشه ، یوقادار قان ایچمش اولسونده طوپراق !

هیسنی یوپایان نسفک اولوردده مایه سی دوکولان انسان قانندن ، ناصل آچیلرلر چچکلر بورده ، آل بر بن دوغمان هیچ بر یاندن ؟

کورمه بورلری که پس دشمنلرک باسدینی مبارک ایمان برنده ، مملکت باغریندن فیشران عارک بر قیزیل رنگی وار چچکلرند !

کورمه بورلری که بو عاری طاشیر ایجه کلینجکلر شو کنج چاغنده ؛ کلانک فیزلرک قان قان دولاشیر دوکولان عرصرلی آل یاناغنده !

کوزمن اوکنده دره ی یاد آلی ، ینه هیچ برلی ییلمز چکیمک ؛ سولوب دوکوله بور دشمن کللی یوزنه کولیم دیبه بر چچچک !

هیچ بری یاناشان آری به دیمز ؛ « سکا یوق رایجم .. نه به صوقولدک ؟ » کله بکه قارشی ده عصیان ایدمز ؛ « اوف ! آرتیق بیتیر .. سن ده چوق اولدک ! »

ییکلرجه طالعسر کنجیلری یونان شو ضرب وطنک ویران باغنده

یکی مجموعه

بر چچیک یوقدرکه اوتانماستندن صولغوناق کوسترسین بر یارباغنده ؛

یا که یاسمزی نسجنده درسین ، بزمله رابر کورونسون آغلار ، ماتلمزدن بر نشان ورسین ! هیهات ! اولردده حافظه می وار ! ..

اوردونک چچکلر ، قایانسن سزک ییکی قورسه کرک کویکی ، قولوری ! فرزند اولسه کر بر کنیدیکرک ، کومولن قبالرک سزکنج دولاری !

ای تورک چچکلری ، آجانکز وار بیکا نه قاهره دردلمزه ! اقربا دکلی شهید یانانلر ؛ آغلامق دوشردی بر آزده سزه !

« سولای پرودوم دن تطیقا ، علی علری

بر بن ..

— بکاده بر سلاح یرک !

— اولماز بابا ! قانی اورت ،

أوی بکله .. سنک یرک

اور دکل ! کنج اُدرک ،

اوج اوغلاک وار ... — اولورز درت !

— حسن شهید .. ایشته قبری !

بو آجی به دایلق کوچ ؛

هان صبر ورسین تا کری !

بابا ، عمر زانا اُودونج ؛

ایکی قالدق ! — اولورز اوج !

— بابا طالع بزده کوسکون !

دون ، کیت : آنام بکلر بلکه ..

حسینکده کیدی بوکون ؛

ایکی اوغلاک شهید : اوکون !

بر بن قالدق ! — بئله ایکی !

آه اوچیده کیدی قریان ؛

نه بر مزار ، نه بر کهن !

هیدی حلال اولسون وطن !

اولادلم ، آردکزدن

أوج آله حق قالدق بر بن !

« اوژدن ماولوئل دن تطیقا ، علی علری